

BETÆNKNING

Afgivet af Familie- og Sundhedsudvalget

vedrørende

Forslag til: Inatsisartutlov nr. xx af xx.xx 2015 om boligsikring i lejeboliger
(*Fremsat af Naalakkersuisoq for Familier, Ligestilling og Sociale Anliggender*)

Afgivet til forslagets 2. behandling

Udvalget har under behandlingen senest bestået af:

Medlem af Inatsisartut Tillie Martinussen, Demokraterne, formand
Medlem af Inatsisartut Agathe Fontain, Inuit Ataqatigiit, næstformand
Medlem af Inatsisartut Jess Svane, Siumut
Medlem af Inatsisartut Laura Tàunâjik, Siumut
Medlem af Inatsisartut Ineqi Kielsen, Siumut
Medlem af Inatsisartut Ane Hansen, Inuit Ataqatigiit
Medlem af Inatsisartut Mimi Karlsen, Inuit Ataqatigiit

Udvalget har efter 1. behandlingen den 8. oktober 2015 under EM2015 nærmere gennemgået forslaget.

Forslagets indhold og formål

Forslaget om boligsikring i lejeboliger er et samlet nyt forslag til erstatning af Landstingsforordning nr. 3 af 31. maj 2001 om boligsikring.

Det anføres af Naalakkersuisut om forslaget, at det skal sikre, at beregningsgrundlaget for boligsikring tager udgangspunkt i de aktuelle indkomstforhold.

Forslaget har endvidere, ifølge det oplyste fra Naalakkersuisut, til formål at fjerne de uhensigtsmæssigheder og spekulationselementer i den gældende regulering, der gør, at udlejere kan opnå stor økonomisk gevinst ved at holde prisen for lejeboliger kunstig høj.

Den nærmere regulering for at undgå disse uhensigtsmæssigheder og spekulationselementer agter Naalakkersuisut at regulere i bekendtgørelsesform, hvor der skal kunne fastsættes nærmere bestemmelser om grænsebeløb, egenandel samt om minimums- og maksimumsbeløb for den årlige boligsikring.

1. behandlingen af forslaget i Inatsisartut

Foruden forelæggelsesnotat fremført af Naalakkersuisoq for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender blev der fremført skriftlige ordførerindlæg fra partierne: Siumut, Inuit Ataatigiit, Demokraterne og Partii Naleraq.

Siumut anførte, at boligsikringsordningen skal være en indkomstafhængig økonomisk støtte til at sikre, at de økonomisk svageste kan have råd til opretholde en lejebolig. Siumut betonedede videre, at vi skal komme spekulationselementer i den eksisterende ordning til livs.

Inuit Ataatigiit kunne støtte forslagets 2 hovedformål, hvilket dels var den aktuelle indkomstopgørelse, og at komme spekulationselementerne i den gældende lovgivning på området til livs. Inuit Ataatigiit havde imidlertid regnet med, at forslaget skulle ses i sammenhæng med reformarbejde omkring alders- og førtidspensionister. Inuit Ataatigiit nærede bekymring for, om forslaget ville have negative konsekvenser for mindrebemidlede.

Demokraterne kunne støtte, at boligsikring udredes i forhold til de aktuelle indkomstforhold. Systemet skal virke operationelt og ikke være en administrativ byrde. Ved folkeoplysning skal der informeres om reglerne, herunder om borgernes oplysningspligt. Demokraterne kunne i lighed med øvrige partier støtte, at man kom spekulationselementerne om boligsikring til livs. Demokraterne fremførte endvidere opmærksomhed mod alders- og førtidspensionisters mulighed for at kunne oppebære boligsikring.

På denne baggrund blev forslaget henvist til videre behandling i Familie- og Sundhedsudvalget.

Hørings svar

Det anføres i forslaget, at det blev sendt i høring i perioden 15. maj 2015 til 19. juni 2015 hos følgende:

Formandens Departement, Departementet for Sundhed, Finansdepartementet, Råstofdepartementet, Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel, Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug, Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke, Departementet for Natur, Miljø og Justitsområdet, Departementet for Bolig, Byggeri og Infrastruktur, KANUKOKA, Det Sociale Ankenævn, Kommunernes Revision, Kattuffik Utoqqaat Nipaat, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Dansk Institut for Menneskerettigheder, Inooqat, MIO, IMAK, AK, NUSUKA, SIK, PIP, Grønlands Erhverv, ASG, PPK, KNAPK, Agerskov Consulting, GrønlandsBanken, BankNordik, Grønlands Revisionskontor A/S, EY Grønland, INI, Iserit, Qaasuitsup Kommunua, Qeqqata Kommunua, Kommuneqarfik Sermersooq, Kommune Kujalleq.

Det oplyses, at der blev modtaget hørings svar fra følgende:

Institut for Menneskerettigheder, Kommunernes Revision, Det Sociale Ankenævn, Inooqat, SIK, KANUKOKA, MIO, IMAK, PPK. Departementet for Boliger, Byggeri og Infrastruktur, Qeqqata Kommunia, Qaasuitsup Kommunia.

Det oplyses videre, at følgende ingen bemærkninger havde til forslaget:

Institut for Menneskerettigheder, IMAK.

Udvalget har taget høringsrunden til efterretning.

Lovteknisk møde og spørgsmål

Forud for 1. behandlingen af forslaget gennemførte udvalget den 6. oktober 2015 en lovteknisk præsentation af forslaget. En skriftlig redegørelse af 22. oktober 2015 fra dette møde, herunder for udvalgets spørgsmål er vedlagt som **Bilag 1**.

Udvalget har til brug for udvalgets behandling af forslaget den 19. oktober 2015 anmodet Naalakkersuisoq for Familie, Ligestilling og Sociale anliggender om at besvare en række spørgsmål. Kopi af udvalgets spørgsmål og Naalakkersuisoqs besvarelse er vedlagt nærværende betænkning som **Bilag 2**.

Udvalgets behandling af forslaget

Muligheden for at oppebære boligsikring har stor betydning for mange husstande i lejeboliger med henblik på at sikre opretholdelse af boligen. Boligsikring er et socialpolitisk værktøj, der socialøkonomisk skal være en hjælp til de økonomisk dårligst stillede i samfundet mhp at de kan opretholde et hjem. Gennem de senere år er man politisk blevet opmærksom på, at de gældende regler i et vist omfang har været uhensigtsmæssige.

Udvalget kan helt overordnet støtte baggrunden for nærværende forslag. Det er støtteværdigt, at størrelsen af boligsikring afspejler husstandens aktuelle indkomstforhold.

Der er ligeledes støtteværdigt, at man politisk ønsker at regulere boligsikringen, således at alle spekulationselementer omkring boligsikring elimineres. Boligsikring skal således ikke berige udlejere, der spekulerer i boligsikring på en sådan vis, at de fastsætter en kunstig høj husleje eller indretter den bolig de udlejer på en spekulativ måde, således at de anvender boligsikring til at berige dem selv. Boligsikring skal videre ikke være medvirkende til at presse huslejerne kunstigt i vejret.

Familie -og Sundhedsudvalget har faktisk længe afventet nærværende lovgivningsinitiativ omkring boligsikring med henblik på at imødegå de fremførte uhensigtsmæssigheder og spekulationselementer i den eksisterende lovgivning. Allerede tilbage i oktober 2009

udmeldte det daværende medlem af Naalakkersuisut for socialområdet, at der var planer om at stramme retningslinjerne for boligsikring. Dette efter at det i medierne var afdækket, at der i de større uddannelsesbyer skete en række såkaldte ”forældrekøb” med betydelig finansiering via reglerne om boligsikring. Der skete det, at en række forældre købte lejligheder til deres uddannelsessøgende børn, hvorefter de lejede dem ud til selvsamme børn, som så kan modtage 5.000 kroner i boligsikring pr. lejlighed om måneden.

Også i 2012 blev der i medierne afdækket flere historier om udlejere i Nuuk, der som følge af den store mangel på kollegier og billige privatboligheder, opkrævede betydelige huslejer overfor studerende. De betydelige huslejer blev delvist finansieret af den generøse boligsikring, som tilgik udlejerne direkte. Om huslejen blev reduceret i forhold til den boligsikring, man som udlejer kunne oppebære, ses ikke afdækket.

Udvalget har ikke søgt en forklaring på, hvorfor nærværende regulering af lovgivningen om boligsikring for blandt andet at imødegå spekulation har været så mange år undervejs. Isoleret set er udvalget imidlertid glade for nærværende forsøg på et initiativ.

Udvalgets gennemgang af forslaget

Forslaget er med sine 17 paragraffer opdelt i 7 kapitler.

Kapitel 1 *Almindelige bestemmelser*

Forslagets §§ 1-4 fremstår i den forelagte form for så vidt med fornøden klarhed. Frem for en rimelig intetsigende henvisning til reguleringen om leje af boliger ville det have været passende om man i bemærkningerne havde tydeliggjort, hvilke lejeboliger forslaget havde sigte på.

Udvalget har med henvisning til forslagens § 1, hvorefter boligsikring alene kan ydes til husstande, der bebor en lejebolig, der er omfattet af gældende lejelovgivning, dog drøftet, hvorvidt man positivt kunne udelukke konkrete lejeboliger fra boligsikring. Dette kunne eksempelvis være private udlejningsboliger, der ikke var ejet af Selvstyret eller kommunerne, og hvor man har haft kendskab til eksempler på spekulation.

Udvalget er efter nærmere drøftelser kommer frem til, at man for nærværende ikke ønsker begrænsninger i de typer af lejeboliger omfattet af gældende lejelovgivning, der skal kunne oppebære boligsikring.

Udvalget skal understrege, at forslagens § 4, hvorefter at boligsikring kun kan ydes til huslejen, er en videreførelse af gældende regler. Det kan således ikke ydes boligsikring til udgifter til eksempelvis el, vand og varme (forbrug) og forbrugsafgifter.

Eftersom det under behandlingen af forslaget blev fremført, at forslaget tillige burde omfatte støtte til vand og varme, herunder betaling af depositum, så har udvalget specifikt drøftet disse fordyrende forslag.

Udvalget er efter nærmere drøftelser kommer frem til, at boligsikring alene skal kunne ydes til huslejen. Behov for hjælp til andre forbrugsafgifter skal efter behov søges gennemført i anden sociallovgivning.

Udvalget bemærker, at forslagets § 5 er en ændring af de gældende regler. Efter § 5 foreslås boligsikring nu beregnet *på grundlag af huslejen, husstandens samlede aktuelle skattepligtige indkomst uden ligningsmæssige fradrag, boligen og dens indretning, samt antallet af hjemmeboende børn under 18 år.*

Udvalget støtter, at det skal være den aktuelle skattepligtige indkomst uden ligningsmæssige fradrag, der skal ligge til grund for beregningen af boligsikringen. Dette sikrer en boligsikring, der afspejler husstandens indkomstforhold her og nu.

Udvalget har ikke særlige bemærkninger til forslagets § 6, hvor oplysningspligten for ansøgere af boligsikring er præciseret. Det følger af forholdets natur og af forslagets § 6, stk. 2, at *modtageren af boligsikring har pligt til at underrette kommunalbestyrelsen om ændringer i forhold af betydning for ret til boligsikring og kommunalbestyrelsens beregning af boligsikring.*

Forslagets § 7 om kontrolpligt for kommunalbestyrelsen til at føre kontrol med modtagerens ret til boligsikring og kommunalbestyrelsens beregning af boligsikring er en ny bestemmelse.

For udvalget er det ganske naturligt, at man løbende sikrer, at der udbetales den rette boligsikring til rette modtagere.

Udvalget har under arbejdet med forslaget særligt efterspurgt grænsebeløbene i forslagets § 8, da disse ikke fremgår af forslaget eller dets bemærkninger. Hensigten er, at Naalakkersuisut i medfør af forslagets § 8, stk. 2 vil fastsætte nærmere regler om betingelser for og beregning af boligsikring, jf. forslagets § 5, herunder regler om grænsebeløb, egenandel, samt minimums- og maksimumbeløb for årlig boligsikring.

Udvalget har ved spørgsmål indhentet nærmere oplysninger hos Naalakkersuisut om grænsebeløbene, og der skal henvises til det til betænkningen vedlagte bilag.

Udvalget har noteret sig, at man agter at fastholde grænsebeløbene for indkomst af den gældende bekendtgørelse. Udvalget har samtidig noteret, at disse grænsebeløb ikke har været

reguleret i mere end 12 år, hvorfor udvalget til 2. behandlingen af forslaget skal anmode Naalakkersuisut om at redegøre for, hvornår disse indkomstgrænser vil blive reguleret og efter hvilke principper og hvorledes der vil blive taget højde for de gennemførte huslejestigninger gennem de seneste 12 år.

Kapitel 2 Administration og udbetaling

Udvalget har noteret, at det efter forslagets § 10 er hjemkommunen, der behandler ansøgninger om boligsikring og træffer afgørelse om boligsikring, jf. forslagets § 11, stk. 1.

Udvalget har særligt drøftet forslagets § 11, stk. 3, hvorefter boligsikringen betales direkte til udlejeren, der herefter skal nedsætte huslejen svarende til boligsikringen.

Udvalget skal på baggrund af de gennemførte drøftelser anføre, at man for nærværende og under forudsætning af, at man kommer spekulationselementet til livs, ikke ønsker ændringer i den gældende konstruktion.

Udvalget har ikke uddybende bemærkninger til forslaget § 12.

Kapitel 3 Tilbagebetaling

Udvalget støtter uden yderligere bemærkninger forslagets § 13.

Kapitel 4 Ophør af boligsikring

Udvalget finder, at forslagets § 14 fremstår med den fornødne klarhed.

Kapitel 5 Finansiering

Udvalget finder, at forslagets § 15 fremstår med den fornødne klarhed. Udgifter til boligsikring afholdes herefter med 40 pct. af kommunen og 60 pct. af Landskassen.

Kapitel 6 Klageadgang

Udvalget tager forslagets § 16 om klageadgang til Det Sociale Ankenævn til efterretning. Udvalget skal henstille, at Naalakkersuisut vedvarende er opmærksom på sagsbehandlingstiden i Det Sociale Ankenævn. Det er ikke acceptabelt, at borgerne i årevis skal afvente behandling af deres klager. Den politiske målsætning er, at alle typer af klager skal kunne afgøres indenfor 6 måneder, og at Naalakkersuisut skal arbejde for at realisere dette.

Kapitel 7 Ikrafttræden

Udvalget kan tiltræde, at loven træder i kraft den 1. januar 2016.

Forslagets økonomiske konsekvenser

De økonomiske konsekvenser ved forslaget realiseret er beskrevet under forslaget almindelige bemærkninger. Det er her anført sammenfattende, at *de økonomiske konsekvenser for det offentlige er beregnet til at være en besparelse på 12,8 millioner kroner pr. år. Den fulde besparelse opnås, når den tilhørende bekendtgørelse træder i kraft.*

Eftersom boligsikring efter forslaget § 15 afholdes med 40 pct. af kommunen og 60 pct. af Landskassen, så medfører de økonomiske konsekvenser en årlig besparelse for landskassen på 7.68 mio. kr. og 5.12 mio. kr. for kommunerne pr. 1. januar 2016 at regne, hvilket der skal tages højde for i bloktilskudsforhandlinger med kommunerne, ifald forslaget vedtages i den foreliggende form.

Udvalget har taget det anførte til efterretning.

Udvalgets sammenfattende bemærkninger

Boligsikring er en af flere metoder eller konstruktioner, hvorpå man kan støtte, at mindrebemidlede kan opretholde en lejebolig – et hjem. Som alternativ til boligstøtte kunne man eksempelvis vælge en konstruktion, hvor man gjorde brug af huslejereduktion efter nærmere fastsatte retningslinjer. På hovedkonto 30.11.10 **Boligsikring** på Finansloven for 2015 er afsat 67.5 mio. kr. Eftersom kommunerne skal udrede 40 % af boligsikringen, så er der i 2015 afsat 45 mio. kr. til boligsikring til kommunerne. Den samlede boligsikring for 2015 udgør herefter 112.5 mio. kr., hvilket er et betydeligt beløb i en grønlandsk kontekst.

Udvalget har under denne samling parallelt med nærværende forslag behandlet forslaget EM 2015/98 om førtidspension og forslaget EM 2015/160 om alderspension.

I forløbet med den samlede behandling af disse 3 forslag har der ikke entydigt været redegjort for forslagernes indbyrdes samspil. For udvalget har det været centralt præcist at få afdækket, i hvilket omfang de foreslåede ændringer af henholdsvis førtids- og alderspensionen påvirker muligheden for at kunne oppebære boligsikring.

Udvalget skal fremhæve, at dette forslag om boligsikring skal harmonisere og hænge sammen med reformerne om alders- og førtidspension.

Nærværende forslag redegør ikke præcist for i hvilket omfang og hvorledes man vil komme spekulationselementerne til livs, og forslaget oplyser i sig selv, og i den fremlagte form intet om, hvilke indkomstgrænser man agter at opretholde, så dette har udvalget ved skriftlige spørgsmål søgt viden om.

Udvalget har i betænkningen kommenteret på indkomstgrænserne. Omkring spekulationselementerne, så skal udvalget henstille til, at Naalakkersuisut til 2. behandlingen af forslaget i svarnotatet tydeliggør, hvorledes man helt præcist agter i bekendtgørelsesform agter at komme spekulationselementerne i den gældende lovgivning til livs.

Måtte det i løbet af 2016 vise sig, at der er nogle utilsigtede samspilsproblematikker med henholdsvis forslaget om førtidspension og forslaget om alderspension, så skal udvalget opfordre til, at henholdsvis kommunerne og Naalakkersuisut forfølger dette og sørger løsninger, og holder udvalget orienteret. Udvalget skal understrege vigtigheden af, at Naalakkersuisut og kommunerne har opmærksomhed mod de nævnte samspilsproblematikker.

Udvalget skal videre fremhæve vigtigheden af, at denne regulering om boligsikring ikke har negative effekter på de tiltag, der sker for at forebygge hjem- og boligløshed.

Udvalget har endvidere i arbejdet med forslaget været bekymret for, hvorvidt der omkring opgørelsen af den aktuelle indkomst vil opstå problemer for henholdsvis de udbetalende myndigheder og for de borgere, der har markant varierende indkomstforhold.

Udvalget skal opfordre Naalakkersuisut til at være i løbende kontakt med kommunerne om forholdet, og dernæst søge løsninger, ifald der konstateres uhensigtsmæssigheder.

Udvalget kan videre ikke udelukke, at reguleringen om boligsikring kan have en negativ afsmitning i relation til reglerne om offentlig hjælp i forhold til at skulle stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Udvalget henstiller til Naalakkersuisut, at der snarligt sker en afdækning af denne negative incitamentsstruktur, således at der ikke spekuleres i indkomstforhold i forhold til muligheden for at kunne oppebære boligsikring.

Udvalget er bekendt med, at Naalakkersuisut også agter at tage fat om reglerne om offentlig hjælp med henblik på at justere og tilpasse disse, således at det altid skal kunne betale sig at arbejde fremfor at være på passiv offentlig forsørgelse. Dette støtter udvalget fuldt ud.

Ændringsforslag fra Naalakkersuisut

Den 29. oktober 2015 fremsendte Naalakkersuisut ændringsforslag til 2. behandling af forslaget.

Der er dels et ændringsforslag til forslagets § 5, hvorefter der indføres en foreløbig særregel for alders og førtidspensionister, hvorefter disse kan fratække kr. 4.100 i opgørelsen af den aktuelle indkomst. Det anføres i de almindelige bemærkninger til ændringen, at det på sigt

skal vurderes, hvorvidt denne særregel skal opretholdes. Dette vurderet i forhold til en kommende samlet reform af skatte- og boligområdet.

Det foreslås videre som noget nyt i ændringsforslaget til § 5, at beregning af boligsikring skal ske på baggrund af husstandens aktuelle indkomst.

I ændringsforslaget bliver til det til forslaget § 11 bliver det foreslået, at boligsikring i lejeboliger beregnes til et beløb, hvor lejeren kun kan afkræves forskellen mellem boligsikring og huslejen. Dette med henblik på at sikre, at der sker reduktion af huslejen med boligsikringen.

Udvalget skal påtale, at der til ændringsforslaget ikke er anført økonomiske og administrative konsekvenser.

Udvalget fik lejlighed til at få fremlagt ændringsforslaget på samråd den 3. november 2015.

Udvalget skal om ændringsforslaget anføre, at udvalget støtter det fremlagte ændringsforslag og har taget til efterretning, at det foreslåede fradrag på kr. 4.100 for pensionister udgør et årligt fradrag, og at det måned for måned udgør kr. 341,67.

Naalakkersuisut har omkring de økonomiske konsekvenser af ændringsforslaget anført, at merudgifterne til fradraget for pensionister er indregnet i den normale usikkerhed på estimerede besparelser på boligsikring som følge af overgang til aktuel indkomst. Udvalget har taget denne oplysning til efterretning.

Udvalgets indstillinger

På denne baggrund og med de fremførte bemærkninger og overvejelser, så indstiller udvalget i enighed ændringsforslaget fra Naalakkersuisut til vedtagelse, og forslaget i den herefter foreliggende form til vedtagelse.

Med disse bemærkninger og med den i betænkningen anførte forståelse skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Tillie Martinussen, Formand

Agathe Fontain

Jess Svane

Laura Tàunâjik

Ineqi Kielsen

Ane Hansen

Mimi Karlsen